111. évfolyam, 18. (608) szám — 3 Lei — Nagyvárad, 1934 január 24 (Oradea)

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő: DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hóra 70 lei. Magyarországon: Egész évre 50 P. félévre 25 P. negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.

Főmunkatárs: DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

A M. N. MUZEUM HIRLAP OSZTÁLYA

1. „Otthon" irók és ... GARIA, Eszterházy-u. Tp. Buda

Barrikádos tüntetések Párizsban a parlament előtt

Háromszáz tüntetőt letartóztattak. A köztisztviselők is résztvettek a tüntetésben. — A tüntetések lángja átcsapott a vidékre is.

Párizsból jelentik: A parlament előtt hétfőn este nagy tüntetések zajlottak le, amelyeket — mint utóbb kiderült — az *Action Française* rendezett. A mintegy 1500 főre menő tömeg először a hadügyminisztérium előtt gyülekezett, majd a főutvonalon át *Le a tolvajokkal! Le a rablókkal!* kiáltások kíséretében a parlament elé vonultak. A tüntetők a rendőrökkel többízben összeütköztek. A kávéházakból kihordták a bútorokat, amelyekből barrikádokat építettek az utcán s azok mögül folytatták az elkeseredett küzdelmet. A letépett villanydrótok által okozott rövidzárlat következtében egy villamoskocsi kigyulladt. Szerencsére az útasoknak sikerült leugrálniok.

A rendőrség letartóztatott 300 tüntetőt, köztük az *Action Française* főszerkesztőjét, *Pujot* is. A letartóztatottakat kedden hajnalban szabadon bocsátották.

A *Le Journal* szerint 600 letartóztatás történt.

Mint utóbb kiderült, a városháza előtt nem kommunisták tüntettek, — mint ahogyan a reggeli jelentések szóltak — hanem köztisztviselők. Itt is több sebesülés történt. 150 egyént letartóztattak.

A vidéken is több helyen elkeseredett tüntetések folytak. *Marseilleben* a royalisták vezérét is letartóztatták.

Ujabb kétszázmilliós bankárcsalás Párisban

Párizsból jelentik: Franciaországban a *Stavisky-ügy* kirobbanása óta úgyszólván mindennaposak lettek a pénzügyi botrányok, amelyek mindig egy-egy újabb, többé-kevésbé nagystílű csalásról rántják le a leplet. Tegnap pattant ki két újabb botrány, amelyeknek középpontja két vidéki város: *Amiens* és *Bordeaux* s mára már újabb csalási ügy robbant ki, ezalkalommal ismét Párizsban. A botrány főszereplője George *Alexander* párizsi bankár, aki vidéki *ócskássorból került fel Párizsba, ahol bankot alapított.* Párizsi kistisztviselők jegyeztek neki 50 milliós alaptőkét, majd betétek is kerültek a bankba s a vidéki ócskás midezeket az összegeket elspekulálta. *Összesen 200 millió frank erejéig csalta meg azokat, akiknek bankjával szemben anyagi érdekeltségük volt.*

Lassanként megszünik az ostromállapot, de fennmarad a cenzura

Vizsgálatokat tartanak a közpénzek kezelőinél. — Băncila P. Joan bihormegyei prefektus nyilatkozata a prefektusi értekezlet határozatairól

A prefektusok bucuresti ankétjáról ma érkezett haza P. Ioan *Bancila,* biharmegyei prefektus és a megbeszélésekről az ujságiróknak a következő országos érdekességü nyilatkozatot adta:

— *A zárórarendelet meghosszabbítása már az ostromállapot lényeges enyhítését jelenti. Megmondhatom egyébként, hogy az ostromállapot így részleteiben, lassanként megszűnik, de a cenzura előreláthatóan megmarad.*

— A közigazgatásban katonai fegyelmet akarunk teremteni. *A pénzügyminisztériumban inspektorok állnak a prefektusok rendelkezésére, hogy a közpénzek kezelőinél bármikor vizsgálatot tarthassak.* Alig jöttem haza Bucurestiből, egyesek már értesültek erről a szigorú rendszabályról s éppen most keresett fel egy falusi jegyző, aki önként *beadta lemondását.* Erélyesen küzdeni szándékszunk az analfabetizmus ellen. 1929-ig (a liberálisok alatt) fellendült az elemi népotatás s összesen 106 állami elemi iskola épült. Ezt a munkát most folytatni szándékozunk s *Bihor megyében rövid időn belül még 96 elemi iskolát akarunk építeni.*

— Az állam nagyobb összeggel tartozik Bihor megyének. A tartozás kiegyenlítését nyersanyagban kérjük az iskolák és templomok építéséhez. *Rövidesen befejeződik az agrárreform.* Az állattenyésztésre különös gondot fordítunk s már megkezdődött a falvaknak fajtiszta tenyészállattal való ellátása. *Kijavitjuk az összes megyei útakat s a közmunkákat terménnyel fizetjük,* eddig 33 vagón kukoricát utaltak ki, de mintegy 200 vagón kerül kiosztásra és vetőmaggal is ellátjuk a megyét.

— *Március közepén* — folytatta nyilatkozatát dr Bancila prefektus — *feloszlatják az ország összes megyei tanácsát és kiirják az új választásokat.* Egyébként a megye lakosaival állandó kontaktusban akarok lenni és *utasitást is kaptam, hogy a hét 3 napját a megyei székhelyen, a hét 4 napját vidéken töltsem*

Végzetes ellenmondások

Irta: **Sulyok István dr.**

Bizonyára mások is olvasták azt a kis hiradást, hogy bizonyos halálraitélt székelyföldi állami középiskolákat és internátusokat mégsem szüntetnek be. S talán az a hir sem kerülte el figyelmüket, hogy ezeket az intézeteket — miként az nagyrészt eddig is történt — románoklakta távoli vidékekről látják el a jövőben is növendékekkel.

Ezek a hirek, ha csak felületesen figyelünk rájuk, semmi ujat nem mondanak nekünk. Néhány friss hajtás az öreg panaszfán, semmi több. Az sem ujság a számunkra, hogy a messziről hozott gyermekek szinte kivétel nélkül állami ösztöndijakon nevelkednek. Megszoktuk, hogy állami intezetek elsősorban román nemzetiségüek előbbrevitelét és boldogulását szolgálják. Annyira megszoktuk, hogy már nem is nagyon emelünk tiltakozást az állami gondoskodás egyoldalu magyarázata és gyakorlata ellen.

Ha azonban kissé mélyebben és tüzetesebben megvizsgáljuk azt a közéleti és társadalmi értelmet, ami ezekben a jelentéktelennek látszó kis hirekben rejtőzködik, aligha kerülhetjük el, hogy meg ne lepődjünk. S ne csodálkozzunk azon a különös és makacs rövidlátáson, amivel a népek sorsát oly gyakran intézik.

Kissé vissza kell mennünk a multba, ha meg akarjuk érteni, hogy itt tulajdonképpen mi történik.

Emlékezünk mindnyájan arra a lázas sietségre, amellyel ennek az új korszaknak az elején az állami középiskolákban a tanitás megindult. A jelszó az volt, hogy minél rövidebb idő alatt pótolni kell a mostoha századok kényszerü mulasztásait. Gondoskodni kell arról, hogy mielőbb népes román középosztály álljon az állam politikai és gazdasági céljainak a rendelkezésére.

Ezt a célt szolgálta az a gyorsaság, amelylyel a hirtelen megszaporodott középiskolák számára tanárokról igyekeztek gondoskodni. Ezért létesültek a középiskolák mellett mindenütt állami internátusok, amelyek ösztöndijas növendékekkel teltek meg. Ezt a mozgalmat támogatta az a jelszó, hogy ennek az új középosztálynak közvetlenül a falusi rétegekből kell táplálkoznia s ezen az úton is biztositani kel a jövendő román társadalom különböző osztályainak érzelmi közösségét és szerekezeti összefüggéseit. Ezeknek a törekvéseknek volt a következménye, hogy minden megyében legalább egy tanitóképző intézet létesült, a hozzátartozó állami internátussal együtt s az is, hogy egészen jelentéktelen kis helyek, — mezővárosok és ismeretlen nagyközségek — hirtelen állami liceumot kaptak s ezen az úton mind nagyobb vidékek előtt nyilt meg a középiskolai tanulás lehetősége.

Ha ennek az iskolábaözönlésnek a célja egyedül vagy legalább elsősorban a művelődés lett volna, úgy ez a folyamat csak hasznos gyümölcsöket termett volna. Magyar tapasztalat mutatja, mennyi előnyt jelent, ha a tehetősebb falusi gazda középiskolába is járatja a fiát, akinek majdan átadja helyét az ekeszarva mellett. A gazdasági kulturának és a falu ál-

talános művelődésének állandó és biztos csatornái lesznek az életben azok a gazdák, akiknél az ősi tapasztalat s hagyomány a korszerű tudással társul s alkalmassá teszi őket a további önművelődésre.

A helyzet azonban mindenütt a világon az, hogy a középiskolai tanulásnak igazi célja — a diploma. Az a bélyeges hártya-papiros, amely lehetőleg azonnal a megélhetésnek az alapjává válhasson. Hogy ez a felfogás a román társadalomban is megvan, azt eléggé szemlélteti az a sokszor idézett közmondás, hogy „a román ember ösztöndíjasnak születik, hivatalnokként éli le az életét s mint állami nyugdíjas hal meg". Ezekben a háboruutáni években, a korlátlan lehetőségeknek e vidám korszakában ez a sokat kárhoztatot társadalmi tünet pedig egyenesen nemzeti jelszóvá lett. Nem lehet csodálkozni tehát rajta, ha a diplomagyárak körül óriási volt a kereslet és a forgalom.

Az eredmények nem is maradtak el. A bucuresti egyetem rövidesen azzal a bizonytalan dicsőséggel kérkedhetett, hogy 20.000 hallgatójával a világnak legnépesebb egyeteme. A minap olvastunk arról, hogy Craiova közelében van egy falu, ahol 120 diplomás falubeli ifjú várja az állami kinevezést. Az pedig, hogy az állástalan román tanitóknak a száma elérte a hétezret s ez a szám évente közel kétezer ujabb végzett fiatal tanerővel szaporodik, az utóbbi időben szintén közéleti jelszóvá vált, amellyel lépten-nyomon találkozhatott az ember. (Főként azokban a sajtókirohanásokban, amelyek a magyar nemzetiségü állami tanitók kenyerére törtek s törnek egyre).

Alig hisszük, hogy csalódnánk, amikor azt mondjuk: *annak a növekvő nyugtalanságnak, amelynek egyik jele a Vasgárda-mozgalom volt, az igazi forrása itt van.* Abban a tizesztendős politikában, amely korlátlanul adott állami segítséget, — ösztöndíjat, könnyebbségeket, állást, — új középosztály gyors képződése érdekében. Anélkül azonban, hogy azokra az általános gazdasági és művelődési feltételekre gondolt volna, amelyek nélkül minden középosztály — bármilyen legyen is elméleti felkészültsége, — a gyökértelen növénynek a szomorú sorsára van kárhoztatva.

Természetes, hogy ennek az erőltetett és mesterséges törekvésnek a csődjét az általános gazdasági válság renkivül siettette. Nem kétséges azonban, hogy ez a csőd elkerülhetetlen volt. Előbb vagy utóbb, de valamilyen formában feltétlenül bekövetkezett volna.

Ezért csodálkozunk azon a hiren, hogy semmin sem okulva, a liberális kormányzat folytatja régi művelődési politikáját. Ugyanaz a kormány, amely élethalálharcot hirdet az ifjúság forradalmi nyugtalankodásai és támadásai ellen.

Azt a furcsa ellentmondást látjuk ebben is, amellyel az országos politika térségein annyiszor találkozhatunk. Abban a légkörben, ahol a gazdasági és személyes korlátozások rezsimje a liberális pártnak a nevéhez füződik s a földmüves népet a legjobban a különböző parasztpártok sanyargatják, ha uralomra kerülnek.

Egynapos tanácskozás után végetért a három napra tervezett kisantant értekezlet

— Májusban lesz a legközelebbi konferencia Bucureştiben —

Zágrábból jelentik: A hétfő reggel kezdődött kisantant-konferencia még aznap este véget is ért.

Az értekezletről kiadott hivatalos kommüniké kevesetmondó. Eszerint: a három külügyminiszter valamennyi kérdésben egységes álláspontot van. A leszerelés és a balkáni paktum ügyében határozatot fogadtak el, de ezt a határozatot nem közi a hivatalos közlemény. A revizió ügyében ismét leszegezték az ismeretes álláspontot, hozzáfűzve, hogy megfelelő eszközökkel lépnek fel a nemzetközi rendzavarók ellen.

Tárgyaltak a külügyminiszterek Szovjet-Oroszország ügyében is, de a kommüniké nem közli az eredményt. Tudomásul vették a prágai gazdasági értekezlet határozatát. Végül megállapodtak abban, hogy a legközelebbi konferencia májusban lesz, Bucurestiben.

Belgrádi körökben feszülten várnak a külügyminiszterek megérkezésére, mert csak akkor fognak nyilatkozatot tenni.

Belgrádi körökben úgy tudják, hogy a balkáni paktum és Szovjet-Oroszország elismerése ügyében továbbfolynak a tanácskozások.

Háborús hangulat Japánban és Szovjet-Oroszországban

— Mindkét fél a másiknak tulajdonítja a háborús szándékot —

Londonból jelentik: Japán pekingi katonai attaséja, *Takahasi* őrnagy szenzációs nyilatkozatot adott a sajtó számára. Kijelentette, többek között, hogy ha Szovjet-Oroszország háborut akar, Japán készen áll.

— Mi nem akarunk háborut, — mondotta, — de nem engedhető meg, hogy Szovjet-Oroszország Keleten kalandorpolitikát folytasson. Szovjet-Oroszország vörössé akarja tenni az egész Keletet, — ez pedig nekünk nem felel meg, — fejezte be szavait a japán katonai attasé.

Oroszország fel van készülve a japán támadásra

Moszkvából jelentik: *Stalin* szovjetnépbiztos helyettese, *Caganovics* egyik pártértekezleten erősen támadta Japán terjeszkedési politikáját.

— Mindennap — mondotta, — japán támadástól lehet tartani. De az orosz hadsereg föl van készülve. Egyike a világ legjobban felszerelt hadseregének.

Nehéz tudomány

Irta: —nna

A maszatosképű, kis székelyfiú nagy csizmájával végig kopog a tornácon, keresztül halad a hideget lehellő konyhán s benyit a szobába. A küszöbön megáll s minden bevezetés nélkül odakiált:

— Hol az asszony?

Finomarcú, fiatal leány csodálkozik rá a kis betolakodóra:

— Kit keresel?

A gyerek nem jön zavarba.

— Az asszonyt, — követelődzik tovább. — Hozzon fát az iskolába. Elfogyott.

A fiatal leány halvány rózsaszínnel árnyalt fehér bőrén a harag lángja lobban fel. Szeméből szikrák pattannak. Száját keserűen ránt ja félre, de mielőtt szólhatna, a szomszédszobából besiető anyja magához öleli.

— Mingyárt, kicsi fiam, — fordul a gyerekhez, mielőtt még leánya felelhetett volna. — Fa kellene, ugy-e? Elfogyott? Viszek azonnal. Menj szépen az iskolába.

A gyerek nem mozdúl. Mintha még várna valamit. „Az asszony" felveszi az asztalon lévő imakönyvet s szentképet nyújt belőle a gyereknek. Ez örömmel kap utána s köszönés nélkül, gyorsan tovább áll.

„Az asszony" most leányára mosolyog.

— Margitka — mondja nagy szeretettel, — nem érzed, milyen boldogság szegénynek megalázottnak lenni. Ez az igazi Krisztuskövetés.

A leánynak könny csordul arcára:

— Nem birom anyókám — remeg az aika.

— Nekem nagyon nehéz. Ha édesapám ezt látja...

Az anya szeme egy árnyalattal sötétebbre borúl.

— Már megint ez a „ha". Ez hitetlenség. Édesapád mindent lát Istenben s egész biztos, hogy ő imádkozik is értünk, hogy mindaddig tartson meg a jóságos Gondviselés bennünket ebben a szegény, megalázott helyzetben, amíg ti meg nem tanuljátok a jó Istent szeretni olyan mértékben, hogy a gazdagság, a rang, a mód se ronthat rajtatok.

A leány arcára valami keserű dac merevűl. Anyja, mintha észre se venné, kifelé indul.

— Hová megy anyókám? — ez egyszerű kérdés, mint valami segélykiáltás, élesen, bántón tör ki a leányból.

Anyja nyugodtan néz rá.

— Kötelességemet teljesítem.

— Fát akar hordani?

— Hordani és vágni is. Kevés a vágott fa. Legalább hívjon engem is. Csak nem ülhetek idebent, amíg édesanyám...

Nem tudta befejezni. Édesanyja szeretettel fenyegeti meg:

— Te, örökös zúgolódó. Jöjj hát! Legyünk eggyek a munkában — de érzésben is.

— Mikor jutok én oda? — sóhajt a leány.

Némán, de sok-sok gondolattól megrohantan rakja a fáskosarat s hordja osztályról-osztályra. Anyja lopva figyeli. Ő is elkomolyodik. Ki tudja: a megerőltető munka fárasztja-e, vagy az a folytonos kudarc, amit leánya nevelésében tapasztal. Hirtelen fuldokló köhögés rázza meg. A falnak dől. A leány sírásba hajló hangja megint elégületlenül kesereg:

— Ennek is örülni kell, anyókám? Ezt is az Isten akarja? Ezt az erejét meghaladó küzködést? Ilyen kegyetlen lenne az Isten?

Az anya óriási erőfeszítéssal legyőzi a köhögést és szemrehányóan mondja:

— Ne szólj ahhoz, amihez nem értesz.

— Tudom most már mire gondol, anyói Nem ezért az életért s nem önmagunkért élünk. Ezt még megérteném. Csak azt nem tudom megérteni: kinek mi haszna van abból, ha Szentkuthy Istvánnak a leánya Deseőffy Lajosnak a felesége — parasztgyerekek után sepreget, nekik fát hord stb. Miért volt méltóságos úr a nagyapám? Vagy, ha ő úr volt, akkor az anyámnak miért kell szolgai sorban élni. Ha szegénységben születek — természetes dolog, hogy szegényen is élek...

Az anya a kesergő szájára ijedten tapasztja rá ujjait.

— Már megint, Margitka, már megint! Nem lázongani kell, hanem szeretni! Jó módban, magas rangban könnyű megtartani lelkünk egyensúlyát. A valódi érték szenvedésben tűnik ki.

A fiatal leány ajkait beharapva elnéz anyja mellett. Nem tud szemébe pillantani.

— És most — kérdi szorongva — most a favágás következik?

Anyja egyszerűen, természetes mozdulattal int.

— Igen, most fűrészelünk.

A fiatal leány dacos keserűséggel készül hozzá a fűrészeléshez. Előhozza a fűrészt, a fát ráhelyezi a kecskelábra, de szemét föl nem emeli. Érzi magán édesanyja kutató pillantását s ő ezt a tekintetet kerüli. Anyja, mintha csak magának beszélne, csendesen mondja:

— Ez a fűrészelés most imádság lesz. Nagy kérésem van a jó Istenhez. Ezt a mun-

A földrengések történetéből

Amikor Erdély fővárosában négy templomot döntött romba a földrengés

Az indiai nagy földrengés pusztításairól még mindig érkeznek ujabb részletek és az izgalom nem ült még el, amelyet a katasztrófa világszerte okozott. Kevesen emlékeznek azonban arra, hogy hasonló katasztrófális földrengés volt már Indiában, még pedig 1897 junius 2-án, amikor a föld 20 kilométer hosszuságban és tiz kilométer szélességben repedt meg s a mélyéből iszap és viz tört elő.

A földrengések történelme nem nagyon régi. Maga a seizmográfia még nincsen száz éves. Legelőször Mallet Robert irt földrengéstani könyvet 1857-ben a hires basalicatai földrengés után, de a tulajdonképpeni seizmográfia csak a nyolcvanas években kezdett fejlődni.

A földről mindenki tudja, hogy nem szilárd anyag, hanem különféle rétegekből van összetéve. Igy a legerősebb bazalt mellet folyékony és tüzből való rétegek váltakoznak. A föld belső élete különálló és még ma sem teljesen ismert, mert hiszen a földgömb középpontja tizenötezer kilométernyi mélyen van. Mivel a föld pályafutása közben, hogy úgy mondjuk, „lélegzik" s ez alatt kiterjed és összehuzódik; amit belső vulkanikus rétegek is fokozhatnak, ilyen belső mozgásból keletkezik azután a földrengés, ami tulajdonkép a föld szilárd kérgének a megrázkódtatása. Ez a megrázkódtatás a földkéreg kisebb, vagy nagyobb mélységből veszi eredetét s rugalmas hullám alakjában terjed a föld felülete felé. Ezt a rengést rendesen földalatti moraj, dörgés előzi meg s az epicentrum környékén nagy változásokat idézhet elő. Hatalmas földhullámok kelethezhetnek, amelyek hullámosakká tehetik az addig sik vidéket is.

Ilyen változásokat idézett elő a földrengés Kelet-Indiában 1897-ben és Sanfranciskóban 1906-ban, ahol háromszáz kilométer hosszu hasadás keletkezett.

Háromféle földrengésről tud a tudomány. A beomlásos, ez még aránylag nem okoz nagyobb katasztrófákat, azután a vulkánikus, amelyik rendesen csak olyan helyeken fordul elő, ahol földalatti vulkánok, vagy nyilt kráterek vannak és a legveszedelmesebb, a tektonikus, amelyik a szilárd földkéregben végbemenő gyürődésekből ered. Ilyen volt most az indiai is.

Ez a veszedelmes földrengés 1348-ban a felsőmagyarországi vidékeken 26 várost pusztitott el.

A következő földrengés, amelyet feljegyzett a történelem, 1485-ben ép azon a napon volt, amelyen átadták Mátyás királynak Bécs városát. 1763 junius 28-án Komáromban volt hatalmas földrengés és ekkor huszonnyolc ember vesztette életét a romok alatt. Ugyanekkor a Duna mellett homok- és iszapkitörések voltak. Ez a földrengés olyan huzamos ideig tartott, hogy kisebb-nagyobb földlökések után csak 1770-ben szünt meg teljesen, de 1783-ban Komáromban ujabb földrengések voltak s ekkor a legtöbbet Komárom és Komárom megye szenvedtek, de megérezték a rengéseket Pest, Győr, Vác, Székesfehérvár, Kalocsa, Sopron, Pozsony és Bécs is. Komárom megyében a kár ekkor 75.000 forintra rugott.

Erdélyben 1786 február 18-án jegyezték fel az első nagyobb földrengést, amikor Clujon, Erdély fővárosában négy templom dőlt össze s a várbástyák a Szamosba dőltek

A világ legborzalmasabb és legnagyobb katasztrófáju földrengése 1778-ban volt, amikor november elsején Lisszabon városa egy perc alatt teljesen elpusztult, rombadőlt. Ez a földrengés hétszázezer négyszögkilométernyi területen okozott károkat. Hasonló nagy földrengés volt a kalábriai, amelyik 1783 február elején kezdődött és 1786. év végén még mindég rengett ott a föld.

1810 január 14-én Mórnál volt iszonyu földrengés, de még ennél is nagyobb volt az 1829-iki, amelyik Sibiut fenyegette összedőléssel s amely rengéseket még Bucureştiben is megérezték. 1858-ban Zeolna vidékén, majd 1868 juniusától december végéig Jászberénynél rengett a föld.

1879 október 10-én kezdődött igen heves földlökésekkel a moldovai földrengések sorozata, amely az ómoldovai szigeten homokkitörésekkel járt. 1880 október 3-án Erdélyben volt ujabb heves földrengés, de nagyobb károkat nem okozott. Ugyanebben az évben november 9-én Zágrábban kezdődött és csak 1882-ben csendesedett le a földrengés.

Torontál megyében 1893 április 8-án volt nagy földrengés, ezt megérezte Timiş-, Krassó megyék és Szerbia egy része is.

A katasztrófális földrengések közé tartoztak a délamerikai 1812-iki, ez elpusztitotta Caracas városát, az 1886. julius 29-iki, amelyiknek egy virágzó kis sziget, Ischia esett áldozatul, nyomtalanul eltünve a tengerben, az 1891. október 28-iki nagy japán földrengés, amikor Tokió teljesen elpusztult s százezer ház hevert romokban, az 1893-iki, amelynek Zante jóni sziget esett áldozatául, az 1894-iki kisázsiai földrengés, amely városokat döntött romokba, a hires sanfranciskói, 1906-ban, az 1907-iki kecskeméti földrengés, amely sok házat döntött össze, az 1908-iki beszszinai és az idei indiai földrengések.

Amerikában, főleg a rengési területeken, már husz évvel ezelőtt kisérleteztek rengésálló házak és hidpillérek épitésével s a mai amerikai felhőkarcolókat már e metódusok szerint is épitik. (h)

Három csoportba osztják, részben megszüntetik, részben korlátozzák az autonóm-intézményeket

— Mihalache kritikája az önkormányzatok megszüntetéséről —

Bucuresti. Saját tud. A miniszterközi bizottság, amely az autonóm intézmények megszüntetésének előkészítésére alakult, tegnap ülést tartott a miniszterelnökségen s megvitatta és kis módosításokkal elfogadta Mitita *Constantinescu* pénzügyi alminiszter erre vonatkozó törvénytervezetét, amely a jelenleg fennálló autonóm intézményeket három csoportra osztja.

Az első kategória önkormányzatainak szervezete továbbra is megmarad úgy, mint eddig volt. Ide fognak tartozni a CFR, a Casa Autonoma a Monopolurilor és az Állami Osztálysorsjáték.

Az önkormányzatok második csoportját teljesen megszüntetik. Ezekhez fognak tartozni az állami mintagazdaságok, a telepités, stb. önkormányzati intézményei.

A harmadik kategóriába tartozók továbbra is autonómok lesznek, hogy ezután is meg tudjanak maradni kereskedelmi jellegü intézményeknek, de szervezetük fontos módosításokat fog szenvedni. Ide tartozik az állami erdőgazdaság, az állami halgazdaság stb., ezek a jövőben magánvállalatokhoz hasonlóan fognak működni. Meg lesz a lehetőségük arra, hogy a közszámviteli törvény figyelmen kivül hagyásával munkaszerződéseket kösenek, kifizetéseket eszközöljenek, stb. Az illetékes miniszternek azonban nagyobb bepillantása lesz az ügykezelésükbe, mint eddig volt.

E harmadik kategória szervezetében fontos változás lesz még, hogy lényegesen csökkentik a személyzetüket, ami eddig mindenütt csaknem egészen felemésztette ez intézmények jövedelmét.

Michalache nyilatkozik a *Dreptatea* tegnapi számában az önkormányzatok részben való megszüntetéséről és élesen bírálja azt a körülményt, hogy a kormány bizonyos autonóm intézményekkel mégis kivételt tesz. Szerinte ezekből a kormányintézkedésekből nyilvánvaló, hogy a kormány nem reméli, hogy sokáig kezében tarthatja a hatalmat és a „hátam mögött özönviz" politikáját folytatja.

Michalache felfogása szerint az autonóm intézmények megszüntetésével lényegesen csökkenni fognak ezeken a területeken az állami jövedelmek, de a kormánynak nem is érdeke ügyelni erre. Csupán az fontos neki, hogy ezután, ha majd a minisztériumok igazgatóságainak hatáskörébe mennek át az önkormányzati intézmények mai ügyei, ne lehessen olyan könnyen ellenőrízni azokat, mint ez eddig az autonóm intézmények nyitott könyveiben lehetséges volt.

A francia „afrikarepülők" diadalmas hazatérése.

A harminc gépből álló repülőkülönitmény, amely átrepülte a Szaharát, sok értékes tapasztalattal érkezett haza a le-bourgeti légi kikötőbe. Baloldali képünkön Lebrun köztársasági elnök melegen üdvözli Buillemin tábornokot, a repülőkülönitmény vezetőjét. Jobboldalt a pilóták ünnepélyes fogadtatása. Az általános örvendezést csak a corbigny repülőkatasztrófa hire zavarta meg.

Földrengés Törökországban

Az indiai földrengések után most Sztambul került sorra

Londonból érkező jelentés szerint Sztambult és Ankarát a legutóbbi 24 órában heves földlökések rázták meg. Emberáldozatról és anyagi kárról még nem érkezett jelentés. A lakosság pánikszerűen menekült a szabadba s a nyugtalanság még mindig tart.

Egy vándorárús csavargásai Párizs és az élet sikátorai közt

— Letűnt századok és veszendő lelkek párizsi temetőjében —

Egy szólásmondás azt tartja Párizsról, hogy az is ismeri, aki nem járt ott soha, de az sem ismeri eléggé, aki itt született, itt élt és itt fog meghalni. Ezért nem írok Párizsról. Akik nem jártak itt soha, túlontúl jól ismernek mindent ahhoz, hogy újjat mondjon neki az, aki egy esztendő múlandóságában fedezte fel a világ fővárosát.

Azonban van Párizsnak egy városnegyede — elrejtve s´szinte elkallódva — alig ismerik és alig írtak róla. Idevezetem most az olvasót: letűnt századok és veszendő lelkek temetőjébe...

A klinyankuri ószeren.

Ezt a városnegyedet Clignancourtnak (olv.: Klinyankur) hívják. Párizs határában fekszik. Kezdődik az egyik földalatti vasutvonal utolsó állomásánál és végződik a párizskörnyéki iparvárosok határánál. Kiterjedése körülbelül olyan nagy, mint egy nagyobb erdélyi nagyváros negyede. Külön utcái, lakosai, élete, szokásai és alvilága van. Területén összehalmozódott a világváros minden ócskasága. Korok, évtizedek, udvarok, történelmi századok színes világát gyűjtötték össze ezek a piszkos, egymásraépített utcasorok. Találkozhatunk itt sans-soucii malomdarabbal, toledói pengével, középkori vértekkel és trójai vázával. Külön áll a régiségtár, külön a ruhapiac, könyvvásár és képsor. Minden az utca széltében van felhalmozva: rendetlen és kúsza összevisszaságban...

Koránt sem kell azonban arra gondolni, hogy a híres párizsi ószer értéktelen ódonságok temetője. Gyakran előfordult, hogy híres és elveszettnek hitt műremekre bukkantak itt. Megtörtént, hogy a háborús évek előtt egy budapesti műkereskedő egy eredeti Munkácsyképet vett a klinyankuri képsoron. Egy értékes Rodin-szobor a háború után innen került a Louvreba és később a Rodin-múzeumba. Említésre méltó az is, hogy három évvel ezelőtt egy magyar műkereskedő egy Rembrandtot vásárolt itt. Hivatalos helyen a képet eredetinek ismerték el. A vászon Rembrandt édesapját ábrázolja élelnagyságban. A kép ára a Klinyankuron kétezer frank volt. A szerencsés vevő a múlt esztendőben egyik tárlaton százezer frankért adta tovább az értékes műremeket.

Itt van a párizsi alvilág találkozója is. A kis klinyankuri [illegible] gyülekezője. Sok rablási kísérlet, felbújtás, zsarolás és gyilkosság indult már ki ezeknek a kiskocsmáknak fojtogató borgőzéből.

Az ószer árusai csekély kivétellel idegenek. Algeriaiak, lengyelek, románok, négerek, arabok, kinaiak, délamerikaiak és nagyszámban magyarok. Kevesen vannak közöttük, akik nem szerepelnek a rendőrségi nyilvántartóban. Valamennyi nem kívánatos elem. Ők képezik az alvilág ingoványos társadalmát is. Regényes sorsok, viharvert életek, bukott sorsok és bukott életek találkozója ez.

Egy másik érdekessége a klinyankuri ószernek a hamiskártyázás. A játék a nálunk is jólismert „itt a piros, ott a piros". Nálunk ez a játék főleg vasutvonalakon dívik, itt pedig a nyílt utcán űzik azt. A tét náluk legtöbbször száz leien alul van, itt a legalacsonyabb tét száz frank, hatszáz lei.

Klinyankur: ódon régiségek, alvilági kótyagosok és megrészegült hamiskártyások találkozója...

Az alvilági nemzedék.

...A zsibvásárvárosban, a régiségek utcasorán embertömeg. Vásári zsivaj és egetverő lárma mindenütt. Sűrű egymásutánban sátrak, rozzant kalibák és deszkatákolt házikók. Utonútfélen, letűnt világok, halott korok régiségei. A negyedet sötét sikátorok fonják össze, a levegő fojtott és nehéz. Apró gyermekek — piszkosan és gondozatlanul — rongyokban fetrengenek a földön. Arcukon az út pora. Kezeikben apró cserépdarabok, kis égetett vázák töredékei. Játszadoznak. Lehajolok hozzájuk: — rebbenve szaladnak szerteszét... Félnek. Ösztönös megérzéssel sejtik bennem az idegent. Félnek azzal a fojtó alvilági félelemmel, ahogy az apjuk, az anyjuk és a földalatti élet többi párái félik az idegent. Hat-nyolcévesek. Itt nőnek fel a porban, a földön, iskola, ima, hit, szeretet nélkül, bűnben és szennyben. A tekintetük ingadozó, a lelkük üres. Most indulnak — hat, nyolc, tizévesek — mesekönyv, imádság, iskolapad nélkül, a porból, a könyvsorról, sötét sikátorok fojtó levegőjéből oda, ahova csak indulás van, de nincs visszatérés. Egyik odabátorodik hozzám. Megsímogatom. Visszalép. A szeretet idegen neki.

— Hogyan hívnak?

— Jeannak, — feleli.

— És az édesapádat?

— Őt is Jeannak.

...még hozzáteszi:

— Falábú Jeannak.

— És az édesanyádat?

Néz, néz és néz. Nem felel, de a szótlansága beszél helyette. Értelmetlenül tekintget. Nem ismeri.

— Mivel foglalkozik édesapád?

— Báró. (Igy nevezi a párizsi argot a hamiskártyások műjátékosait.)

És azután egy kis cserépdarabbal a sarokra bök, egy nagy embergyűrűre mutat és azt mondja, hogy: — Amott ni, ott dolgozik.

Ahogy a sarokra érek, hogy közelebbről megnézzem „Falábú Jeant", a szűk sikátorok dohos párájában éles füttyszó hasítja a levegőt. Pillanatnyi csend, lélekzetelfojtás. Itt hamiskártyázás folyt. A „bankár" egy fállábú öreg utcafia — széthajítja a kártyát, becsukja az esernyőjét — ezen játszottak — karjára akasztja, azután eltűnik egy ajtómélyedésben. A tömeg morajlik, futni kezdenek, lökdösik egymást, a vásári ricsaj és lárma a tetőfokra hág. A szűk sikátorok és a kis deszkaházak rései pedig sorra nyelik el ennek a bűnös életnek bűnös ördögeit. Az utca lassan kihal. Csak az árusok ülnek egykedvűen és hallgatag. Mintha nehéz szél sodorta volna szét ezeket a sötét emberlelkeket. ...Csönd. Az utca már egészen visszafojtotta lélegzetét.

...és a sarkon, ódon régiségek halmai között lassan befordul a rendőrjárat.

Halott korok emlékei között.

Régiségek elvarázsolt korokat szólítanak életre itt. Egyik sátorban — érdekes gyűjtemény — a Lajosok udvarának viselete szétfoszlott, megsárgult ruhadarabokban. Közvetlen mellette középkori kardok, lándzsák, pajzsok és vértek, cserépdarabok, ruhafoszlányok, kések, fegyvernemek, bútorrészek egymás mellett, egymás után, egymás felett mutatják magokat halott régiségükben. És ahogy átjutok nehezen, egy piszkos-szük dülőn a „művészetek" utcasorára, ugyanaz a levegő vesz körül. Kis sátrak, apró házak ülnek sűrű szomszédságban. Az egyik füstöt pipál a szürke párizsi ég aljára. A képek — leginkább keret nélkül — kiakasztva falra, ajtóra, sátoroldalára. Fakult színek, sűrű porréteg, elhalkult tónus.

Ne gondolja azonban senki sem, hogy a sok értékes régiséget itt potom áron lehet megkapni. Ezek a klinyankurti kereskedők tisztában vannak portékájuk értékével, amelyet minden vásárlónak meg kell fizetni. Talán azt is mondhatom, hogy itt sokkal magasabb árakért kelnek el ezek a régi, porlepte, elfakult vásznak, mint nálunk híres tárlatok remekei. A vásárlók között rengeteg a régiségkereskedő, akik messzi országokból jönnek ide túrkálni a halombarakott ódonságok és a megsárgult könyvek fakó fóliánsai között. Találhatunk itt arab, amerikai, német, olasz műértőket, akik teli pénztárcákkal érkeznek és gyakran több autócaron szállítják el az összevásárolt árut — a világ minden tája felé. A gazdag és világhírű régiségkereskedők számára a Clignaucourt örök forrás marad, ahol soha semmi nem fogy ki, mindig bővül a készlet és az utánpótlás soha nem szűnik meg. Természetesen a múzeális értékek mellett rengeteg az értéktelen holmi és a hamisítvány. És az utánpótlás nemcsak Párizsból és a mai Franciaországból kerül ki, hanem a hatalmas francia gyarmatbirodalom nagy és beláthatatlan területéről is. A clignaucourti árusok nem árveréseken vásárolják össze portékáikat, mert ehhez nincsen elegendő tőkéjük és ítélőképességük. Ők hatalmas készletüket hozzá nem értőktől veszik át, mint értéktelen régiséget, egészen alacsony áron. Ha azután egy külföldi régiségkereskedőnek megtetszik valami, már tudják, hogy kezeik között múzeális értékek vannak. Ezt természetesen meg is fizettetik. Igen gyakori jelenség, hogy egy kép egy-kétezer frankért, egy törött váza ötszáz, egy régi könyv pedig két-háromezer frankért kel el.

Piszkos útsoron, porban játszó gyermekhadon, káromló vásári kóklereken át jutok el a nyomtatott betű, elsárgult könyvlapok, fakó foliánsok fúrcsa világába.

Találkozni lehet itt gót, római, arab és hindu betűkkel is. A legszembetűnőbb jelenség a rendszertelenség, ahogy elütő korok, történelmi századok nagy mestereinek féltett és ritka munkái így szélthén-hosszában állanak Conan Doyle „Hasfelmetsző Jack" című ponyvasorozat mellett. Egy ízben megtörtént már, hogy a nagy francia könyvtárak igazgatói elejét akarták venni ennek a kegyeletsértő szomszédságnak és ügynökeik által összevásárolták az ószer összes értékes könyveit. Azt érték el vele, hogy harmadnap újból teli volt a könyvpiac, most már sokkal értékesebb és rengeteg eredeti kiadású munkákkal. Ezeknek a könyvárusnemzetségeknek padlásszobáiban kiapadhatatlan a készlet. Történt ez pontosan tízévvel ezelőtt, 1923-ban és azóta a Klinyankur látogatói megkétszereződtek.

Ennek a világvárosi negyednek a magunk magyar szempontjából is említésreméltó nevezetességei vannak. Megszámlálhatatlan sok magyar él itt. Valamennyien bújnak a francia rendőrség elől. Az ószer könyvsorán bukkantam először magyarra. Saját nevét nem akarta elárulni, de elmondta három klinyankuri honfitársának a sorsát. Ime:

Veszendő magyar lelkek.

Darabont Mihály. Pozsonyi születésü. Volt gyalogostiszt. Negyvenhét éves. Pozsonyban felesége és két gyermeke él. Öt évig legionista volt Marokkóban. Abd el Krim lázadása idején megsebesült és elvesztette hallását. Közben meghalt harmadik gyermeke. Mint hajófűtő visszakerül Marseillesbe és innen Párizsba jön. Egyideig a Klinyankuron „báró". Most zsákhordó a könyvpiacon.

A másik egy *Prisan* nevű zombori születésü ember. Húsz éve él Párizsban. Most a hatvan felé jár. Valamikor vagyonos ember volt. Tüdőbeteg. Minden magyart kerül. Többször összeesett az éhségtől. Lakása nincs.

Décsi Imre (vagy Márton.) Erdélyi. Valószínűleg szamosfalvi. Mint szobrász került ki Párizsba a háború előtt. Ismert név lett.

Hogyan került ide: nem tudom. Mindössze arra emlékszem, hogy ennek a Décsi Imrének a Klinyankuron Vastörő Bubul a gúnyneve...

Ruffy Péter.

MIT REJT A JÖVŐ?

Rafols Maria élete és jövendölései.

G. L. BOUE után franciából forditva

Ara füzve 27 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

HIREK

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal
Oradea, Str. Regele Carol II 5.
Postatakarékpénztári csekkszámlánk száma: 80.037
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **Perédi György**

Cluji szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza

LAPUNK legközelebbi száma a mai, 24-iki egyesülési ünnep, törvényes munkaszünete miatt, csütörtökön délután a rendes időben jelenik meg.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint az időjárásban lényeges változás nem várható.

Halálozás. Alba-Iulian meghalt Labud József pékmester, a római katolikus egyházközség tanácsosa, a román koronarend lovagja, a legényegyesület elnöke 57 éves korában. Felesége sz. Lakner Erzsébet, négy fia, testvérei és kiterjedt rokonság gyászolja. Az egész városra kiterjedő igaz részvét kisérte ki utolsó utján.

Ferenczy Mimi, dr Ferenczy István 18 éves leánya Reghinben rövid szenvedés után meghalt. A fiatal lány halála megyeszerte mély fájdalmat keltett. 22-én temették és százakra menő sirató állta körül a szép halott koporsóját.

Tempfli Márton 60 éves urziceni birtokos, a Magyar Párt községi tagozatának elnöke vasárnap virradóra hirtelen elhunyt. Halálával az Országos Magyar Pártot is súlyos veszteség érte, mert csaknem egy évtizeden keresztül fáradhatatlanul és szilárd elvhűséggel irányitotta a vezetése alatt álló magyarpárti tagozatot. Hétfőn délután helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett az urziceni temetőben. Temetésén a Magyar Párt carei járási tagozatának delegációján kivül olyanok is számosan résztvettek Carei városából, akikhez rokoni és személyes baráti kapcsolatok füzték.

Államellenes izgatással vádolt ortodox lelkész a hadbiróság előtt. Cluj. Saját tud. Nem mindennapi pert tárgyalt hétfő délután a VI. hadtest hadbirósága. Egy *Borha* Teodor nevű 50 éves görögkeleti lelkész, Roit határmenti község papja került a hadbiróság elé államellenes izgatás vádjával, *Oprescu* tanitó feljelentésére. A multévi revizióellenes tüntetések idején Roit község vezetősége is összeült a tiltakozó gyülés részleteinek megbeszélésére. Jelen volt a pap, a tanitó, a jegyző, biró és csendőrőrmester. Amikor Borha lelkésznek aktiv szerepet osztottak ki — a tanitó vádja szerint — kijelentette: Csak tiltakozzatok ti ,én már tiltakoztam annakidején. S nekem különben sem adott Románia semmi jót. — Oprescu tanitó, aki régi ellensége volt a lelkésznek feljelentettea hadbiróságnak, ahol Borha Teodor lelkész a következőkkel védekezett: — Nagyon elkeseredett hangulatban voltam akkor. Oprescu tanitó éppen egy félórával azelőtt küdte haza gyermekemet az iskolából, mert nem fizettem ki a tandijat. Nagyonnagyon szegény ember vagyok és sulyos anyagi gondokkal küzdök. Az váltotta ki belőlem az elkeseredett szavakat. — A tanuk kihallgatása után a katonai ügyész, tekintettel az enyhitő körülményekre, enyhe büntetést kért. A hadbiróság felmentette a vádlott lelkészt a vád és következményei alól.

Pop-Cicio István halálhire téves volt, a nagybeteg jobban érzi magát. Cluji hiradás alapján ismét egy téves halálhír járta be az egész erdélyi sajtót, az, hogy dr *Pop-Cicio* István conopi birtokán meghalt. Amint örömmel értesülünk, a hír nem felel meg a valóságnak és dr Pop-Cicio István egészségi állapotában örvendetes javulás állott be. Igen sajnálatos dolog azonban az, hogy most már harmadszor látják el a sajtót és a magyar rádiót ilyen légbőlkapott hirekkel. Ez annál érthetetlenebb, mert ddig a sajtótudósitásokhoz kétség nem fért. Pop-Cicio a rádióból hallotta halálhirét, aminek kellemetlenségét csak az a régi közbit enyhiti, hogy akinek halálhirét költik, az százévig fog élni.

Gyógypuder higanymentes zsiros és pattanásos arcbőrhöz használja a
FLOREAL pudert
Kapható hatféle szinben. Dobozonként 30—50—90 leiért.
Vezérképviselet: DROGÉRIA „CENTRALA, Oradea. Telefon 6-56.

A halott nyugdiját vette fel az adótisztviselő. Satu-Mare. Saját tud. Indreas Joan volt adótisztviselő évekkel ezelőtt megismerkedett Szilágyi Demeternével, egy nyugdijas vasutas özvegyével, akivel elhitette, hogy összeköttetései révén ki tudja járni, hogy továbbra is folysitsák részére halott férje nyugdiját. Az asszony átadta Indreasnak a nyugdijkönyvecskét, aki valamilyen uton-módon egy igazolványt szerzett, azzal igazolta, hogy az elhalt Szilágyi Demeter életben van. Az igazolás alapján mintegy tizenötször vette fel Szilágyi nyugdiját és az özvegynek mindannyiszor csak száz-kétszáz leit adott, a többi pénzt megtarotta magának. A satu-marei törvényszék hétfőn tárgyalta Indreas bünügyét. A volt tisztviselő mindent tagadott és kijelentette, hogy a vizsgálóbiró előtt csak azért ismerte be tettét, mert az nagyon kiabált és ő megijedt. A vád- és védőbeszédek után a törvényszék kétévi fegyházra és politikai jogainak ötévre való felfüggesztésére ítélte. Az ítélet ellen a védő és a vádlott fellebbeztek. A fellebbezés eldöltéig Indreas kaució ellenében szabadlábon marad.

Leégett a constanzai cukorgyár. Bucuresti. Saját tud. Hétfőn éjjel 12 órakor tűz ütött ki a constanzai Bella Gusta nevű rahát és cukorgyárban és az egész telepet elhamvasztotta. Még az éjszaka folyamán letartóztatták a gyár igazgatóját és öt munkást, mert az a hatóság gyanuja, hogy gyujtogatás történt.

* **Mindennapos székszorulás,** vastagbélhurut, felfuvódás, oldalfájás, légzési zavar, szivdobogás, fejfájás, fülzúgás, szédülés és lehangoltság eseteiben a természetes **„Ferenc József"** keserűvíz a bélműködést rendbehozza s megszabadítja az embert a kellemetlen érzésektől.

Megvonták a rádiódijak behajtási jogát a cluji Kereskedelmi Hitelintézettől. Cluj. Saját tud. A nemzeti-parasztpárti kormánynak érdekes és sok vitára alkalmatadó rendelkezése volt nyolc-tizhónappal ezelőtt az, hogy a rádióelőfizetési dijak inkasszálását egy cluji magánvállalkozás, a Kereskedelmi Hitelintézet kezére bizta. Hónapokon keresztül tartó zavart okozott, hogy az előfizetők nem tudták: hová kell befizetniök a dijakat, mert az inkasszálást párhuzamosan a posta is végezte. A liberális kormány megszüntette ezt a rendelkezést. Ma érkezett rendeletével megvonta a pénzbeszedés és pénzkezelés jogát a Kereskedelmi Hitelintézettől és azt ismét kizárólagosan a postára ruházta. A cluji postahivatal rádióosztályának főnöke köriratban hivja fel erre az előfizetők figyelmét, bejelentve, hogy a Hitelintézetnek és megbizottainak nincs többé joga előfizetési dijakat inkasszálni. Ezeket a dijakat a postahivatal 12 számú helyiket a dijakat a postahivatl 12 számu szobájában kell befizetni, a hivatalos órák alatt.

ZÜRICHI ZÁRLAT. Párizs 20.25½, London 16.15, Newyork 322½, Brüsszel 71.92½, Milánó 27.10, Madrid 42.65, Amszterdam 207.65, Berlin 122.35, Bécs 72.95, (56/50), Prága 15.32, Varsó 58.10, Belgrád 700, Bukarest 305.

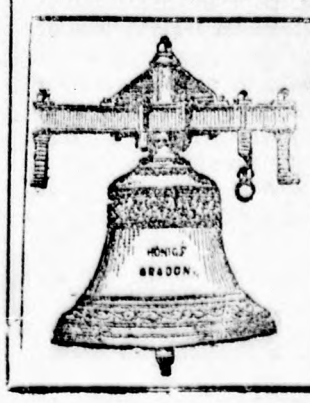

Hőnig
Frigyes
HARANG-ÖNTŐDE
Arad,
Str. Barițiu 10-21.
Alapitva:
1840.
Telefon: 376.

KISÉRJE FIGYELEMMEL külön keretes hirdetésünket a sorsolásra vonatkozólag és fizesse ki előfizetési diját.

A san-jobi gyilkosságban letartóztattak egy gyanusitottat. Tegnap röviden jelentettük, hogy a bihormegyei San-Job községben hétfőre virradóan a szomszédok meggyilkolva találták lakásukban özv. *Reteg* Istvánné 55 éves asszonyt és 27 éves fiát, Józsefet. A csendőrség jelentésére az oradeai ügyészség részéről hétfőn este Jeremia ügyész és dr Berariu törvényszéki orvosszakértő utaztak ki a helyszinre. A boncolás megállapította, hogy Reteg Istvánnét három késszurás érte a nyakán, de az első késszurás már halálos volt. József fiának a gégéjét vágta át a gyilkos és a nyakán négy késszurást ejtett, majd ötször a szivébe szurt. A gyilkosságot valószinüleg vasárnap este, vacsora után követték el, mert az elfogyasztott ételek még emésztetlenül feküdtek az áldozatok gyomrában. Az ügyészség nyomozásának eddigi megállapitásai szerint a gyilkosságot egy ember követte el, de az áldozatokat valószinüleg többen lefoghatták. A gyilkos semmi nyomot nem hagyott maga után. Az eddigi feltevések szerint nem rablógyilkosság történt, mert a tettesek semmit nem vittek magukkal. Azt állitják, hogy a Reteg-családnak több haragosa volt és így lehetséges, hogy a gyilkosság bosszú műve. A csendőrség egyelőre őrizetbe vett egy Hirsch nevü gazdálkodót, aki a meggyilkoltakkal régóta rossz viszonyban volt.

Adóbehajtási ügyben elvi jelentőségü döntést hozott az aradi törvényszék. Aradról jelentik: Konkrét esetből kifolyólag az aradi törvényszék oly döntést hozott, hogy amennyiben az adózó az árverés ellen kifogással élt (kontesztáció), úgy a kincstár az árverést nem tarthatja meg s az okozott károkért, költségekért és kamatokért felelős. A végrehajtási és árverési eljárások ellen beadott kontesztációkat a biróságok soronkivül tárgyalják.

Levelet kapott az édesanya a halottnak hitt fiától. Satul-Nouban Kulik Istvánné 80 éves asszony levelet kapott Sándor nevü fiától, akiről azt tudta, hogy 1916-ban hősi halált halt a francia harctéren. A levélből kitünik, hogy fia fogságba esett s mint ilyent, az afrikai Kongó államba deportálták. A múlt évben sikerült onnan megszöknie és most utban van hazafelé. Levelét a magyarországi Cibakházáról irta, ahol pár napot tölt rokonainál s aztán hazajön a 18 év óta nemlátott édesanyjához.

Rejtélyes gyilkosság. Porubcsánszky István 25 éves satul-noui jómódu gazdalegény az estét a vendéglőben töltötte barátaival. Onnan a közeli Vadász községbe lakó sógorához ment, akivel a legjobb viszonyban él és gyakran látogatott meg. Alig lépett be sógorának az udvarára, a sötétben fegyver dördült el és a golyó sziven találta. A lövésre kirohant a házból Porubcsánszky nővére és sógora és rémülten siettek segitségére, de már a fiu kiszenvedett. A csendőrség még azon az éjszakán több embert vett őrizetbe. A gyilkosság annál rejtélyesebb, hogy a szolid fiunak nem lehettek haragosai. Mindkét községben őszinte részvét nyilvánul meg az áldozat öreg édesapja iránt, akinek egyetlen fia volt.

Elzavarták a kutyák a san-jobi apátság betörőit. Hétfőre virradóan betörők jártak *Pop* Josif apát san-jobi lakásán is. A házban senki nem volt odahaza, az apátkanonok még pénteken beutazott Oradeara. A betörők feszegetni kezdték a hálószoba ajtaját, de a házőrző kutyák megtámadták őket és a betörők elmenekültek. A kutyákkal valószinüleg dulakodtak is, mert az udvaron vérnyomok látszanak.

* **Leendő anyáknak** kellő figyelmet kell fordítaniok arra, hogy bélműködésük rendben legyen, ez pedig a természetes **„Ferenc József"** keserűvíz használata által érhető el. Nőorvosi klinikák vezetői egybehangzóan dicsérik a valódi **Ferenc József** vizet, mert könnyen bevehető és rendkivül enyhe hatása gyorsan és minden kellemetlenség nélkül jelentkezik.

Tizenkétévre ítélték az ügyvédgyilkos Schira Miklóst. Timişoara. Saját tud. Háromnapos tárgyalás után, hétfőn este hét órakor hirdette ki a törvényszék az ítéletet a nagy port felvert Schira-ügyben. Pop Jenő dr vezető ügyész délelőtt elhangzott vádbeszéde minden izében taglalta az ügyet és annak körülményeit. Kijelentette, hogy még akkor is, ha az ügy minden körülményét figyelembe veszik és hogy milyen helyzetben volt Schira Miklós, a valamikor dúsgazdag ember, akinek most utolsó holmiját akarták elárverezni, hogy gyilkolt, hogy lelőtte Steiner Béla dr ügyvédet, súlyosan esik a latba. Mert Schira maga volt az oka anyagi leromlottságának. Vagyona, a tárgyaláson tett kijelentése szerint hétmilliót ért meg s most tán maga sem tudja megmondani, hogyan lett az semmivé. Amikor aradi házát Steiner dr utján kétmillióért eladta, a pénz egyik felét feleségének adta, akitől ismételten szétvált: az asszony élelmiszerüzlettel próbálkozott, de tönkrement, ő meg a pénz megmaradt részével Bécsbe ment s könynyelmüen elmulatott mindent. Gyermekével szemben sem viselkedett családapához méltóan. Bizonyitotta aztán a főügyész, hogy bár Steiner dr a meg nem fizetett házbér fejében s a háztulajdonos nevében 3500 leies követelés miatt akarta, már ismételt kisérletek után, az árverést megtartani, de Schira mit sem remélhetett már, úgysem menthette volna meg a butorát. 80.000 leit adott volt arra Gerstmayer szállitó s egyéb tartozások is fennálltak: mintegy kétszázezer leit kellett volna az árverésnek eredményeznie, hogy a butorokra fennálló adósságokat törleszthesse. Sok keresnivalója igy, az ügyész szerint, nem is igen volt az árverésen s ami a leánya butorait illeti, arra nézve Steiner dr amugyis megigérte, hogy biztositja a leánynak, az árverésen elért vételár ellenében. Corcea Libertin dr ügyvédet is le akarta lőni: az ügyvédet sokszor igánybe vette, egy banit sem fizetett neki. Schira feleségét gyilkosságra való felbujtásért inditványozza megbüntetni. Amikor Schira a végzetes tett után, revolverrel a kezében a butorraktárból az emberekkel telt udvarra rohant ki, az asszony odakiáltotta neki:

— Ezt kellett volna lelőnöd!

És dr Corceára mutatott, aki egy szekrény mögé bujt, de az asszony az utját akarta elállni. És Schiráék 16 éves leánya is büntetés alá esik, mert egy előző árverésen dr Steinerre, mint hivatalos közegre rátámadt. Nobel Sándor dr az ügyvédi kamara és Steiner dr családja nevében kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhunytról, akit éppen akkor ért Schira Miklós golyója, amikor Schira leánya felkérésére a leány butorait leltározta, hogy azokat megmentse. Kérte ügyvédtársát is, hogy ne keltsenek olyan atmoszférát, amely az elhunyt kartárs iránti kegyeletet sértené. Radulescu Viktor dr védő az izgatott lelkiállapotot fejtegette. A törvényszék Schira Miklóst tizenkétévi sulyos fegyházra itélte. Az indokolás szerint azt, hogy tettét előremegfontoltan követte el, nem lehetett megállapitani, de hogy dr Steinert lelőjje, ahhoz a szándék mindenesetre megvolt. Ami a Corcea dr szándékolt megöletését illeti, azt a biróság nem látta kellően beigazoltnak. Schira Miklósnét a felbujtás vádja alól felmentette a biróság. Schira Józsa 16 éves leányt dorgálásra itélte a biróság. Az elitélt Schira az ítéletet megfellebbezte, de fellebbezett az ügyész is a férjre és feleségre vonatkozó itélet ellen. A leányra vonatkozó itélet jogerős és Gabriel dr tanácselnök a dorgatoriumot mingyárt el is végezte.

A Cluji Kolping Legényegyletnél lehet rendelni Kolping-jelvényt. Ára darabonként 15 lei. Felhivjuk az erdélyi összes Kolping legényegyletek figyelmét az olcsó jelvényre. Legalább 30 darab jelvény megrendelése esetén 10 százalékos kedvezmény. Rendelési cim: Bálint József igazgató Cluj, Piaţa U. 14.

SPORT

Uj országos rekordot állított fel Gál Károly az ötszázméteres gyorskorcsolyázásban

Pop Béla nyerte másodszor is Románia gyorskorcsolyázó bajnokságát

Clujról jelentik: Az előrehaladott idő miatt gyenge jégen is meg kellett tartani Románia gyorskorcsolyázó bajnokságát, amely azonban ennek dacára a legjobban sikerült és mint előrelátható volt, az egy rekordot is eredményezett. *Gál* Károly (Mures) 500 méteren ugyanis meglepetésszerűen megdöntötte Wartenberg tátrai rekordját.

A bajnoki címet ismét *Pop* Béla (KKE) szerezte meg, mint az előrelátható volt, a fiatal futó jelenlegi formája alapján. Gál Károly az új 500 m.-es rekorder az összpontozásban a második helyen végzett, megelőzve Pap Lászlót (KKE), aki titkos favoritja volt a bajnokságnak is. A többi indulókat minimális különbségek választják el egymástól.

Részletes eredmények a következők:

500 méter. 1. Gál Károly (Mures) 51.6 mp. Országos rekord (régi 51.8 Wartenberg). 2. Pap László (KKE) 51.9 mp. 3. Pop Béla (KKE) 52.9 mp. 4. Gebefügi. 5. Wartenberg. 6. Pop Árpád.

1500 méter. 1. Pop Béla (KKE). 2 p 50.2 mp. 2. Wartenberg (TC) 2 p 50.4 mp. 3. Gál (Mures) 2 p 52 mp. 4. Pap László. 5. Pop Árpád. 6. Gebefügi.

5000 méter. 1. Pop Béla (KKE) 10 p 36 mp. 2. Pop Árpád (KKE) 10 p 48 mp. 3. Gál Károly (Mures) 10 p 48 mp. 4. Gebefügi. 5. Pop László. 6. Wartenberg. Feltűnő a kisebbik Pop és Gebefügi kitünő teljesítménye.

Az összpontozás alapján Románia 1934-ik évi gyorskorcsolyázó bajnoka Pop Béla (KKE) 2 győzelemmel (173.23 ponttal). 2. Gál Károly (Mures) 173.81 ponttal. 3. Pap László (KKE) 174.79 ponttal. 4. Wartenberg (TC) 178.12 ponttal. 5. Gebefügi Károly (KKE) 178.91 ponttal. 6. Pop Árpád 179.10 ponttal.

A kerületi szövetség az eddigi éremdíjazás helyett szép ezüstserleget adott a győztesnek. A rendezőség tekintettel a déli olvadásra, gyors iramban, símán bonyolította le a versenyt.

Schäffer nyerte Európa műkorcsolyázó-bajnokságát

Innsbruckból jelentik: A *férfi műkorcsolyázó* Európa bajnokságot a sokszoros Európa- és világbajnok Karl Schäffer (osztrák) nyerte meg a magyar Pataky Dénes előtt minimális pontkülönbséggel. 3. Erdős (osztrák), 4. Terták (magyar), 5. Kertész (magyar).

A *női seniorversenyt* a bécsi Liselotte Landbeck nyerte.

A *női juniorversenyben* 1. Grete Leiner (osztrák). A magyar Imrédy Magda negyedik. A párosversenyt az osztrák Baumgarten—Spielbauer kettős nyerte a magyar Tusák—Balázs pár előtt.

A férfi juniorverseny szép sikert hozott Romániának is. Horon Béla (KKE) országos bajnok a harmadik helyen végzett. A nagy nemeztközi konkurrenciát tekintve, helyezése betörésnek számit.

Jéghokki mérkőzés Sigisoarán. Saját tud. A diciosanmartini Sticla Sportklub most megalakult jéghokki csapata a házi bemutató mérkőzése után vasárnap vett részt első alkalommal komoly mérkőzésen és 2:1 (1:0, 1:0, 0:1) arányu győzelmet aratott a sighişoarei SEV csapata felett. A győztes csapatból különösen az alig 15 éves Roska, valamint a hátvédpár többi tagjai: Markovits, Kovács és Olcsváry nyujtottak elsőrangu játékot, mig az SEV játékosai közül Bokor, Teleki és a gólütő Fleischer tüntek ki. A mérkőzés revansa a közeli hetekben lesz Dicioben, előbb azonban a Sticla Targu-Muresen mutatja be tudását, ahová már előbb meghivták a kitünő együttest.

A KKASE legyőzte az UDR tornász csapatát. Clujról jelentik: Románia legjobbnak (?!) hirdetett tornászcsapata nagy vereséggel távozott Clujról. Egyetlen téren sem sikerült első helyet nyerniök. Nem is értjük, hogy milyen jogcimen tartotta magát az UDR Románia legjobb tornászcsapatának, a legjobb tornászok ugyanis Aradon és Targul-Muresen vannak, de semmiesetre sem Resiţan. A verseny eredménye egyébként a következő: Az összetett versenyben: 1. Baga (KKASE) 84.25 ponttal. 2. Molnár (KKASE). 3. Draghici (UDR). Lovon első Molnár; mig a gyűrűn, korláton. nyujtón és függeszkedésben Baga István.

A Saskaton Quackers, amely csapat Kanada hivatalos képviselője lesz a jéghokki világbajnokságon, 5:2-re verte a svéd válogatottat, mig Berlinben 2:0-ra győzött a Berliner SC csapata ellen.

Si-verseny Mercurea-Ciucon. Saját tud. Vasárnap kedvező hóviszonyok mellett tartotta meg a Ciuci Turistaegyesület si-szakosztálya futó-, ugró- és akadályversenyét. Az egész nap tartó versenyen szépszámu versenyző és érdeklődő vett részt Braşovból, Odorheiről, Gheorgheniből, Topliţa-Romanăból és a szomszédos községekből. A 15 km. távu senior futóversenyben 1. Dresdan (Braşov) 1 óra 4 p. 2. Keresztes (Mercurea-Ciuc) 1 óra 7 p. 3. Papp János (Braşov) 1 óra 9 p. A 10 km-es junior versenyen első Aranyosi (Braşov) 47 p. 30 mp. 2. Kiss Ferenc (Mercurea-Ciuc) 49 p. 36 mp. 3. Kovács (Braşov) 50 p. 6 mp. Ugyanezen a pályán futóverseny volt nők számára is. 1. Drócsa Annus (Mercurea-Ciuc) egy órás idővel. 2. Drócsa Rózsi 1 óra 2 p. 3. Barabássy Babkó (Gheorgheni) 1 ó. 4 p. A szomszédos Sumuleu község erdejében délután folyamán megrendezett ugróversenyen, a szenior csoportban: 1. Török (Braşov) 22 méteres. 2. Drócsa (Mercurea-Ciuc) 21.6 méteres. 3. Juhász (Braşov) 21.17 méteres átlag ugrással. Legnagyobbat ugrott a braşovi Juhász, 27 métert, azonban a zsüri lepontozta. A junior versenyben: 1. Száva (Mercurea-Ciuc) 20 méteres, 2. Aranyosi (Braşov) 12.7 méteres és 3. Kovács (Braşov) 11.3 méteres átlagugrással. Az akadályversenyben: 1. Drócsa (Mercurea-Ciuc) 40 mp. 2. Máthé (Mercurea-Ciuc) 48 mp. 3. Romfeld (Gheorgheni) 50 mp. idővel a szenior versenyben, mig a junior versenyben: 1. Nagy Ferenc (Mercurea-Ciuc) 61, 2. Málnási (Gheorgheni) 67 és 3. Kiss (Mercurea-Ciuc) 71 másodperces idővel. A női csoport az akadályversenyen is szerepelt. Első lett Drócsa Annus 92 mp. 2. Barabássy Babkó 95 mp. idővel. A siversenyt az Európa szálló nagytermében rendezett si-tea követte, amelyen az ifjuság a késő hajnali órákig táncolt. A verseny megrendezéséért az érdem Vámszer Géza főgimnáziumi tanáré, a turistaegyesület elnökéé. Ciuc megyében ma is méteresnél nagyobb hóréteg fedi a dombokat és erdőket, úgyhogy a si-sport kedvelői még sokáig élvezhetik a tél örömeit.

A Nemzeti döntetlenje. Párizsból jelentik: A Nemzeti Franciaországban turázó csapata a Dél-keleti Liga válogatottjával 2:2 (0:0) arányban döntetlenül végzett. Ez volt a Nemzeti utolsó turamérkőzése.

Timişoarán már futballoznak. Timişoaráról jelentik: Korai volna még tavaszi mérkőzésről beszélni. A pálya környékét helyenként még hótakaró borította és a váratlanul szép számban megjelent nézősereg végigdideregte első „tavaszi" mérkőzéseket. Eredmények a következők: TAC—Electrica 5:2 (4:2), Ilsa—Kadima 5:1 (2:1). A formák ugylátszik ugyanazok, mint ősszel.

Ingyen tölthet 4 napot
teljes pensióval elsőrendű szállodában
BUDAPESTEN,

ingyen üdülhet 7 napig
a szépfekvésű
Püspökfürdőn
(rádiumos gyógyfürdő, hullámfürdő),

ingyen juthat egy darab egész ÁLLAMI SORSJEGY-hez,
amellyel milliókat nyerhet,

ingyen kaphat 1000 lei értékben
gyönyörü
könyveket
könyvosztályunktól tetszésszerinti választással,

ingyen juthat egy példány négykötetes díszkiállitásu
Szentek életé-hez,
ha egy félévre előfizet az

ERDÉLYI LAPOK-ra

A befizetési határidő meghosszabbitva
1934 február 1-ig,
mint **végső** terminus.

Huzás 1934 február 17-én.

Okvetlen utalja át a jelzett időpontig a félévi előfizetési dijat, 400 leit, hogy fenti nyeremények kisorsolásában résztvehessen.

Fentiektől függetlenül minden előfizetőnk, aki lapunk félévi diját, 400 leit február 1-ig beküldi, vagy megbizottunknál kifizeti, tetszésszerint választhat a harminchat kötetből álló „Kincsestár" könyvei közül — amelyeket lapunkban hirdetünk — egy füzött példányt.

Felhivjuk szives figyelmét a lapunk egészévi diját kifizetők között kisorsolásra kerülő nyereményekre, amelyeket lapunk más számában már közöltünk és még közölni fogunk.

KÖZGAZDASÁG

A kereskedelem panaszai

Az adók leszállitását és a hitelélet vérkeringésének felpezsdítését várják a kormánytól az erdélyi kereskedők

Cluj. Saját tud. Milyen másképpen történnék sokminden, ha országunk felelősei csak egy napot szánnának arra minden esztendőből, hogy sorra járják a panaszkodó kereskedőket, a síró iparosokat, a nélkülöző ügyvédeket, a tönkrement orvosokat, nyomorgó nyugdijasokat, éhező földmüveseket és kétségbeesett munkanélkülieket. Milyen másképpen történnék sokminden, ha saját fülükkel hallanák az emberek kórusban feltörő panaszát és a jobb gazdasági jövőben való reménykedés epedő sóhajtását.

Elhatároztuk, hogy néhány cikk keretében szóhozjuttatjuk az erdélyi kisebbségi társadalom különböző rétegeit. Lejegyezzük változtatás és kommentálás nélkül: mit mondott az ujságirónak a kereskedő, az iparos, az orvos, az ügyvéd, a gazda, a magántisztviselő, a gyógyszerész, s a többi. Azokat a mondanivalókat jegyezzük fel főként, amelyek általánosak. Amelyek nemcsak Erdély fővárosában hangozhattak el, hanem Erdély akármelyik városában. Azokat a mondanivalókat, amelyek csakugyan *Erdély szivéből* szakadnak fel...

Beszéljenek tehát elsőkként a kereskedők...

Hetvenöt százalékkal csökkent a forgalom.

Találomra megyünk be az egyik főtéri posztókereskedő fényesen kivilágitott üzletébe. A késődélután korzón emberáradat hömpölyög. Az üzlet azonban üres.

— A főnök urat keresem.

— Én vagyok.

Mikor meghallja, miről van szó, kényszeredett mosolyra húzza száját:

— Ha egyetlen szót sem szólok, akkor is kitalálja, szerkesztő úr, legfőbb panaszomat. Látja, negyvennyolcéve áll fenn ez a cég. És most nap-nap mellett, hét-hét mellett üres. Pedig ez a legforgalmasabb időpontja a napnak, amikor tele az utca emberekkel. A vásárlóerő annyira megcsappant, hogy már kivételes ritkuság-számba megy, ha adóvégrehajtón és hatósági közegen kivül más is belép az üzletbe. Igy hanyatlik a helyzet 1931 második fele óta szakadatlanul. Még pedig rohamosan. Bátran meg lehet állapitani, hogy 1931 óta hetvenöt százalékkal csökkent az üzleti forgalom.

Egy divatáru üzletben:

— A karácsonyi vásár még csak ment valahogy. Bár korántsem úgy, mint más években. De a januári forgalom? Idáig semmi. Pedig az árakkal már úgy lementünk, hogy lejebb már nem is lehetne.

Egy másik üzletben:

— A felületes szemlélő nem is sejti a dolgok összefüggését. Azt hiszi a szerkesztő úr, hogy a konszolidált közállapotok hiánya nem hat ki a kereskedelemre? Ne mondjak egyebet, itt van például az ostromállapot. Nagy bálok nincsenek. Ugy látszik, nem is igen lesznek. Mit csinálok most már a meghozatott frakknyakkendőkkel, szmoking-gallérokkal, cilinderekkel? Mennyi pénz áll bennük! Arról nem is beszélek, hogy Szilveszter éjszakára én vállaltam egy közismert nagy helyi lokál feldiszitését. A mulatság elmaradt és természetesen a pénz is elmaradt...

És sorra erről panaszkodnak a kereskedők: nincs pénz, nincs forgalom. A tisztviselőket elbocsátották, a megmaradtak fizetését csökkentették, az iparosok munka nélkül tengődnek. Ki vásároljon?

— Higyje el, uram, ha a jobb jövő reménye nem tartaná bennem a lelket, már régen lehuztam vona a redőnyt. Kárbaveszett idő, amit itt tölt az ember, várakozva a holdbeli vevőre...

Behozatal, vám, hitel és inkasszó.

Tiz-tizenöt kereskedő üzletében teszünk látogatást. Valamennyi hozzátesz valamit a panaszokhoz. A beszélőket — az egyszerüség kedveért — nevezzük röviden, egyesszámban — Kereskedőnek.

Tehát — a Kereskedő:

— A kontingentálás erősen érezteti hatását. Ma már csaknem minden behozatal importőrök utján történik, akik alaposan leszedik a tejfölt és megdrágitják az árut. Detailistáknak egyáltalán nem fizeti ki magát behozatali engedélyert kilincselni.

— Nagy nyomoruság, uram és magas a vám. Nincs még egy európai ország, ahol akkora vámok lennének, mint nálunk. Egy meter könnyü nyári mosóanyag után, amelynek Csehszlovákiában három csehkorona az ára, 9—10 lei a vám. A kontingentálással járó ráfizetés és a vám például teljesen lehetetlenné tette, hogy külföldi gallérokat áruljunk. Igaz viszont, hogy a vámeljárás gyorsabban és udvariasabban folyik most, mint azelőtt, mert alig van behozatal: a vámtisztviselőknek bőséges szabadidejük van.

A Magyarországról és Ausztriából történő behozatallal még aránylag kevés a baj. De már például Németországtól teljesen el vagyunk szigetelve. A Csehszlovákiából hozott áruk ellenértékét a kompenzációs pénztárhoz kell befizetni. Anglia és Franciaország csak az áru szállitásától számitott 90 nap mulva juthat pénzhez, ami miatt nem igen van kedve hitelezni. Itt viszont a kereskedőnek azonnal letétbe helyeznie az áru ellenértékét az importőr kezéhez, sőt külön magas óvadékot kell letennie az esetlegesen közbejövő valutadifferencia miatt is. Ami azt jelenti, hogy a deponált összeg kilencven napig forgalmon kivüli holt tőke.

— A belföldi hiteléletben már kezd valamicske javulás mutatkozni. Egyelőre ebben van minden reményünk. Gyárosok nagyon erős cégeknek már mernek 14—30 napos kisebb hiteleket nyujtani, ami jelentős enyhülése az eddigi szörnyü depresszionak. Főként pedig: biztató jel a jövőre.

— Inkasszó? A detail-kihitelezés teljesen megszünt. Kiben bizzam? Ebben a pillanatban közel hárommillióra rug ennek a cégnek a küntlevősége. 250.000 leit adtam ki embereimnek inkasszó végett a mai napra. Mit gondol, uram, mi jött be ebből? Pontosan 960 lei.

Az adórém

A behajthatatlan küntlevőségek következtében félig már tönkrement kereskedőnek az adóhivatal adja meg a kegyelemdöfest. Ebben a kérdésben nyilatkozik meg az erdélyi kereskedelem legnagyobb, legsulyosabb sérelme: *az erdélyi kereskedőket aránytalanul terhesebben adóztatják, mint az ókirályságbelieket.*

A Kereskedő:

— Az adóhivatal nem irgalmaz. A kivetésnél a szabályszerüen vezetett üzleti könyveket egyáltalán nem veszi tekintetbe. Teljhatalmu önkényességgel jár el.

— Kereskedelmi adó, forgalmi adó. Városi adók: telepadó, cégtáblaadó. A jó Isten tudná megmondani, mennyiféle adó. A legnagyobb

A VILÁGIRODALOM LEGSZEBB REGÉNYEI:

SIENKIEWICZ:
VIZOZON (füzve) — — — — 90 Lei
VOLODIJOVSZKI UR (füzve) — 90 Lei
A KERESZTES LOVAGOK (füzve) 90 Lei
és porto

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

részüket nem is lehet bekalkulálni az árakba s ezért még azt a kicsi jövedelmet is elviszik, ami egyébként megvolna.

— Cégem évi forgalma átlag kétmillióra tehető. Ezért fizetek évi 62.000 lejt az államnak és körülbelül 20.000 leit a városnak. Bizonyitani tudom, hogy Bucurestiben 20—25 milliós forgalmu cégek nem fizetnek ennyi adót.

Segitsen a kormány!

— A Kereskedelmi és Iparkamara? Tizenötév óta azt sem tudjuk, hogy a világon van. Ott is csak politizálnak.

— Nem vagyok közgazdász, csak egyszerü kereskedő. De azt érzem, látom, hogy itt tennie kell valamit a kormánynak, különben végérvényesen tönkremegy az ország kereskedelme.

— Elsősorban sürgős és lényeges adóleszállitásra van szükség. Az állam is jobban jár, ha nem teszi tönkre az adóalanyokat és ha kisebb, de reális, csakugyan behajtható összegekkel számol.

— Egészséges irányba kell terelni és enyhiteni kell a devizatilalom, kompenzáció, import—export guzsbakötő rendelkezéseit.

— Egységes, határozott gazdasági koncepcióval morális, konszolidált állapotokat kell teremtenie a kormánynak. Hogy nagyobb áruraktárakat tarthassunk, hogy hitelt élvezzünk és hitelt adhassunk. Vérkeringés kell, különben beáll a halál...

*

Este van. Üzletzárás. A kereskedők egymásután huzzák le boltredőnyeiket. Hányan gondolhatják eközben:

— Holnap még kinyitok. De mi lesz holnapután?

Gyors segtíség kell. Elérkezett a tizenkettedik óra. Noé sem várta úgy negyvennapi vizözön után a felderülő szivárványt, ahogyan az erdélyi kereskedők várják a kormány bölcs intézkedéseit és a gazdasági helyzet javulását.

Mi lesz? *Dsida Jenő.*

A román kompenzációs-üzletek szabályozása

A Budapesten megjelenő „Magyar Exportkurir" cimü kőnyomatos közli:

Hirt adtunk arról, hogy Románia a kompenzációs üzletek eddigi rendjét a devizabeszolgáltatások körül tapasztalt rendkivül sok szabálytalanság megakadályozására teljesen meg akarja változtatni és az erre vonatkozó intézkedések közül néhányat már életbe is léptettek. E hirrel kapcsolatban igen sok kétely és aggály merült fel a Romániával kompenzációs üzleteket lebonyolitó gazdasági körökben, ezért az emlitett hir kiegészitéseképpen közöljük, hogy a már életbeléptetett és ezutánra tervezett román intézkedések, amelyek a kompenzációs üzleteket ugyszólván megtiltják, Magyarországra nem vonatkoznak, mert a magyar-román kompenzációs áruforgalomra külön megállapodások állanak fel, amelyek továbbra is érvényben maradnak és igy a kompenzációs forgalom régi rendjében e viszonylatban semmiféle változás nem történt.

Románia németországi tojáskivitelének szabályozása. (Bucureşti). Ismeretes, hogy a német tojásvámoknak, amelyek a mult nyáron 70 márkát tettek ki, a mult évben történt felemelése Románia németországi tojáskivitelére valóságos csapást jelentett. Ezt a kérdést most olymódon szabályozták, hogy Románia ezév folyamán 45 ezer q tojást szállithat 30 márkás egységes vám mellett Németországba.

Román—olasz kereskedelmi egyezmény. Bucureştiből jelentik: Románia és Olaszország között új kereskedelmi egyezmény jött létre, amely a két ország közötti árucsere-viszonylatban lényeges vámkedvezményeket biztosit. Az új kereskedelmi egyezmény egyévi időtartamra szól a szokásos formalitások elintézése után haladéktalanul hatályba lép. A szerződéses vámtételek a következő román származásu árukra vonatkoznak: ökrök, tehenek, vágott baromfiak, húsnemüek (sonka), „szebeni" szalámi, baromfitojás, gyümölcsizek, tengeri, köles, száraz főzelékfélék, dió, száritott gomba és zab. Az olasz származásu áruk közül a következők részesülnek vámkedvezményben: pármezán sajt, bogyóolaj, halkonzervek, szárdella-félék, quebraco-kivonat, zárai „Maraschino" pamutfonal-áruk, varró cérnák, pamutszövetek, férfikalapok, carrarai márvány, autókamionok és egyéb benzines járóművek, acidum, citricum és acidum tartaricum.

„Kartell"-be léptek a mercurea-ciuci fakereskedők. Mercurea-Ciuc. Saját tud. A városban lakó néhány fakereskedő összeült és elhatározta, hogy a jövőben csak az általuk megállapitott árban vesznek fát a ciuci községek lakosaitól. Ezek az árak nagyon alacsonyak. 20—25 cm-ig 120, 26—29-ig 140, 30 cm.-től felfelé 155 lei. Ez az intézkedés gátat vetett a faáraknak az utóbbi időben való emelkedésének és a termelő gazdálkodókra nagyon sulyosak, mert nem állanak arányban a fára kirótt nagyösszegü közterhekkel és illetékekkel.

Kávéházakban, vendéglőkben mindenütt kérje az „Erdélyi Lapok"-at.

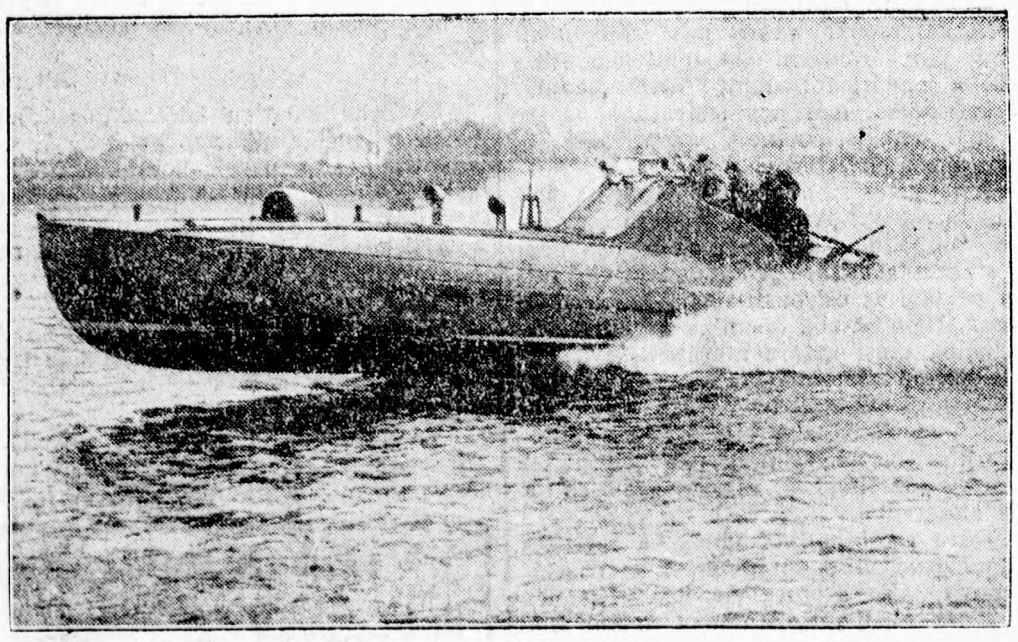

A leszerelés jegyében.

Angliában egy ujabb szerkezetű páncélos tengeralattjárót próbáltak ki, amelynek gyorsasága 75 órakilométer. Felszerelték két torpedóval, két kiskaliberű, repülőtámadást elhárító ágyúval, négy bombavetővel, egy ködképző szerkezettel és egy rádióállomással. Ez a tengeralattjáró főképpen az U-tengeralattjárók elleni védekezésre lenne beállitva.

Szerkesztői üzenetek

K. M. Dr Paál Árpád főszerkesztő már két hét óta beteg és igy a cimére küldött tudósitás későn jutott szerkesztőségünkbe.

Mindenkit kérünk, hogy a lapnak szánt kéziratot ne küldjék névre, hanem a szerkesztőség cimére, mert ha az illető beteg, mint jelen esetben is, vagy nincs itthon, nem bonthatjuk fel s a tudósitás késedelmet szenved.

Két IV. éves egyetemi hallgató. Ilyen hirdetményt csak akkor tehetünk a lapba, ha tudjuk, kikről van szó s ha ottani szerkesztőségünk küldi be. Miért nem fordulnak a Magyar Párt ügyvezető alelnökéhez felvilágositásért?

M. H. Calonosi. Bocsánatot kérünk, de karácsonyi eseményt már nem közölhetünk. Kissé idejét multa. Kegyeskedjék máskor korábban beküldeni.

H. A. A novellát politikai ize miatt nem közölhettük. Azonban novella forditásait s a regényt kérjük.

K. M. Tiream. Megmaradt naptárkészletet Népszövetségi Iroda Cluj, Str. Juliu Maniu 5. cimre tessék jelenteni.

Bábajelölt. Oradeán igen jó hirnevü bábaképző intézet van. Cime: Scoala de Mosi Oradea, la Tribunal. A felvétel körülményeire nézve leghelyesebb, ha az intézet igazgatóságához fordul felvilágositásért.

Braşov-ban lapunkat Horn Jozefin képviseli (lakik: Strada Nisipului de jos No. 4.) Kérjük az érdekelteket, hogy minden lapunkkal kapcsolatos ügyben nevezett megbizottunkhoz szivesked-jenek fordulni.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések dija szavankint 3 lei, vastagabb betüvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. (Az állástkeresőknek 33 százalék kedvezmény.) Cim a kiadóban **10 lei.**

Lakás

Kétszobás lakások mellékhelyiséggel azonnal kiadók. Oradea, Str. Dr. Ioan Ciordas 38 sz.

Kiadó 3 szoba, hall és mellékhelyiségekből álló modern lakás, Oradea, Delevrancea-u, 43. sz. ház emeletén, május 1-től, esetleg előbb is. — Sztaniil Ferenc.

Butorozott szobát keresek a központban fürdőszoba használattal. Cimeket „Magányos úrinő" jeligére kérek a kiadóhivatalba.

Kiadó ujonnan festett, udvari két szobás lakás Oradea, Eroul Necunoscut 11.

Adás-vétel

Eladó 6-os magyar gazdasági cséplőgarnitura. Oradea, Dr. Str. I. Maniu 5 sz.

Elsőrendü száraz házi szappant keresek megvételre, kis- és nagymennyiségben. Joó Lajos kereskedő Oradea, Tache Ionescu 24

Gyermek sportkocsit keresek megvételre. Cim Pap Oradea, Str. Regele Carol 19.

Különféle.

Endlizést olcsón és kifogástalanul csakis Aurél Lázár-u. 11. ajtó 5. alatt készitenek.

Hazias, keresztényleány teljes ellátásra felvétetik Ugyanott ebédkoszt kapható. Oradea, Strada Cuza Voda 18, emelet

Nyomtatványokat jutányos aron, csinos kivitelben készit a **Szent László nyomda Rt.** Oradea, Katolikus Kör.

PUHA ÓLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Oktatás

Lápossy zeneiskola hegedü, zongora- és zeneelméleti tanszakkal. — Bethlen u. 20.

Legujabban feltalált Csodatea. Epekövek, vesebajok, gyomorrontás biztos elmulasztására. 100 gramm 60 lei, 250 gramm, egész kurára 130 lei. — **Földinövényzsir,** a fájdalmas reumát, csuzt, köszvényt, érelmeszesedést, pársztori bedörzsölésre teljesen elmulasztja. 75 gramm 50 lei, 150 gramm 90 lei. Kapható Oradea, Strada Sf Gheorghe 4.

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt. Készült a Szent László nyomda Rt. körforgógépén Oradea (Nagyvárad) Str. Carol II. No. 5.